

Visie op vrije tijd

Vrije tijd kan bekeken worden vanuit een maatschappijgericht of vanuit een individugericht perspectief. Vanuit een maatschappijgericht perspectief is het vrijetijdsconcept verbonden met maatschappelijke instituties die het leven van personen organiseren. Vrije tijd kan dan worden opgevat als een meetbaar concept dat geformuleerd kan worden als resttijd, niet-schooltijd, niet-arbeidstijd of niet-zorgtijd en zo autonoom mogelijk bepaald.

Verder wordt er een onderscheid gemaakt tussen formele en non-formele vrijetijdsbesteding, of vrije tijd binnen en buiten georganiseerd verband. Georganiseerde vrije tijd: activiteiten worden aangeboden, meestal aan een tafel, duidelijke activiteiten met een duidelijk einde, bepaalde gedragingen worden verwacht.

Niet-georganiseerde vrije tijd: geen activiteiten aanbod (enkel materialen), geen eisen op gebied van gedrag (tenzij agressief en destructief gedrag).

Verder typeringen hebben te maken met private, individuele of commerciële karakter.

Vanuit een individugericht perspectief wordt vrije tijd gedefinieerd als eigen tijd, waarin men zelf kiest wat men doet. Vrije tijd is dan een concept dat subjectief ingevuld wordt en bijgevolg varieert naargelang persoon en tijdstip. Hoe geven personen zelf betekenis aan hun omgeving en ervaringen.

Wat vrijetijdsactiviteiten betreft betekent inclusie ervoor zorgen dat alle individuen onafhankelijk van hun mogelijkheden kunnen participeren aan activiteiten in dezelfde omgeving als hun leeftijdsgenoten met individuele steun en aandacht.

Het eenvoudig plaatsen van personen met een handicap in een groep is geen inclusie. Inclusie vergt zowel psychologische als sociale aanvaarding. Inclusie is geen doel op zich maar een volledig proces dat stap voor stap gaat van de meest beperkende omgeving naar de minst beperkende omgeving, van gescheiden naar parallelle naar inclusieve activiteiten.

Inclusie kan geïmplementeerd worden op verschillende manieren en op verschillende niveaus die gaan van gescheiden activiteiten tot aangepaste activiteiten.

Voor iedere situatie kan het meest geschikte niveau van inclusie geselecteerd worden afhankelijk van de situatie, zoals de samenstelling van de groep, de aard van de activiteit, omgeving, uitrusting en aantal ondersteunende begeleiders.

Doelgroepspecifieke activiteiten op weg naar inclusie

Aangepaste activiteiten

Alle personen nemen deel aan dezelfde activiteiten of voeren dezelfde activiteit uit, maar de regels, uitrusting of de aard van de activiteit zijn aangepast om inclusie te promoten voor alle individuen met verschillende mogelijkheden zoals bijvoorbeeld voetbal spelen op een lager niveau.

Parallele activiteiten

Alle personen doen gelijkaardige activiteiten, maar op hun eigen tempo en niveau. Deelnemers kunnen activiteiten samen doen, maar met aanpassingen om aan hun eigen niveau te voldoen, of de deelnemers kunnen in groepen verdeeld worden afhankelijk van hun mogelijkheden.

Open activiteiten

Iedere deelnemer doet dezelfde activiteit, met minimale of geen aanpassingen aan de omgeving of de uitrusting. De activiteit past bij elke deelnemer.

Omgekeerde integratie

Personen zonder beperkingen nemen deel aan activiteiten voor personen met een handicap samen met personen met een handicap bijvoorbeeld rolstoelbasketbal. Omgekeerde integratie activiteiten verbeteren de attitude van personen tegenover aangepaste activiteiten.

Ze verhogen ook het zelfwaarde gevoel van personen met een beperking die dikwijls erg trots zijn om hun vaardigheden te tonen in hun favoriete activiteit.

Gescheiden activiteiten

Personen met en zonder een handicap doen dezelfde activiteiten maar in verschillende groepen. Voorzieningen, uitrusting, coaches en sociale activiteiten kunnen worden gedeeld.